

Handläggare
Hans Nordmark
Telefon: 070-414 24 42

Till
Utbildningsnämnden
2014-04-10

Riksgymnasiets för rörelsehindrade (RgRh) framtid - lokalisering, inriktning och organisation

Förvaltningens förslag till beslut

1. Riksgymnasiet för rörelsehindrade i Stockholm flyttas till S:t Eriks gymnasium som blir nav i ett nav-/klusterkoncept där Kungsholmens gymnasium, Kungsholmens Västra gymnasium, Thorildplans gymnasium och Midsommarkransens gymnasier ingår.
2. Lokaliseringen av och verksamheten vid studerandeboendet i Skärholmen utreds ytterligare.
3. Skolans nuvarande organisation och ledning behålls
4. Utbildningsnämnden utser rektor till verksamhetschef, enligt hälso- och sjukvårdslagen, för omvårdnadsinsatserna.
5. Förvaltningens genomförda utredning ligger till grund för fortsatt verksamhetsutveckling.

Anders Carstorp
Utbildningsdirektör

Jan Holmquist
Gymnasiedirektör

Sammanfattning

Sedan Farsta gymnasium, genom beslut i utbildningsnämnden i oktober 2012, avskrivits som lokalisering för Riksgymnasiet för rörelsehindrade i Stockholm (RgRh), har skolans framtid – lokalisering, inriktning och organisation på nytt utretts under 2013. Bakgrunden till utredningarna är att Stockholms stad som huvudman och värdkommun för RgRh Stockholm inte uppfyller Specialpedagogiska skolmyndighetens (SPSM), krav på valfrihet till gymnasieprogram och gymnasieskolor. Nuvarande verksamhet i Skärholmen erbjuder inte tillräckligt många gymnasieprogram för eleverna att välja och följa och inte till inkludering i skolmiljön. I dessa avseenden avviker Stockholm negativt jämfört med övriga skolor i landet med anpassad utbildning för elever med svåra rörelsehinder.

RgRh-utredningen 2013 föreslår en ny lokalisering av verksamheten. Förslaget innebär att eleverna kan välja bland 10 nationella gymnasieprogram. Därigenom ökar möjligheterna till inkludering. Utredningen pekar på utvecklings-/förbättrings-

områden för att skolan i ännu högre grad ska motsvara de krav som ställs på undervisningen för ungdomar med svåra rörelsehinder.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom gymnasieavdelningen i dialog med ledningsstaben och Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). Rådet för funktionshinderfrågor har informerats om utredningen och diskussion har förts med stadens funktionshinderombudsman.

Bakgrund

Det finns fyra riksgymnasier (specialskolor) för rörelsehindrade i landet: Stockholm/Skärholmen, Göteborg/Angered, Kristianstad och Umeå. Verksamheten vid riksgymnasierna har, på regeringens uppdrag, kartlagts i utredningen "Likvärdig utbildning" från 2012. Kartläggningen har varit underlag vid förvaltningens egen RgRh-utredning.

Riksgymnasiet för rörelsehindrade i Stockholm var från mitten av 1970-talet en del av Skärholmens gymnasium, som då var ett stort allmänt gymnasium med många gymnasielinjer och cirka 900 elever. I och med övergången till betygsantagning och fritt skolval till gymnasieskolan i början av 2000-talet, samtidigt som elevkullarna i gymnasieåldern började minska, förändrades verksamhetsförutsättningarna för gymnasieskolorna i landet. Inte minst gällde detta för skolorna i Stockholms ytterstadsområden i synnerhet och i högsta grad för Skärholmens gymnasium.

År 2005 avvecklades Skärholmens gymnasium på grund av lågt söktryck. Det ersattes av fyra mindre, specialiserade gymnasieskolor i samma skolbyggnad i Skärholmen, varav Stockholms RH-gymnasium var en. Skolan hade två delar; en var Riksgymnasiet för rörelsehindrade, den andra var en särskoledel. Möjligheterna för riksgymnasieelever att läsa vissa ämnen och kurser integrerade i olika gymnasieprogram blev mycket begränsade i och med förändringen 2005.

För att öka elevernas i RgRh möjligheter till integrerade studier i olika gymnasieprogram planerades, med start 2010, för en lokalisering av RgRh Stockholm i Farsta gymnasium. Utbildningsnämnden tog beslut om flyttning i samband med verksamhetsplanen 2011 och en omfattande lokalutredning gjordes. Under åren 2010 – 2011 minskade söktrycket till Farsta gymnasium ytterligare, och den fleråriga avvecklingsprocess av skolan som nu är inne på sitt sista läsår, påbörjades inför läsåret 2012/2013.

I september 2012, fattade utbildningsnämnden beslut om en temporär flytt av Lindeparkens gymnasiesärskola till skolbyggnaden Skärholmens gymnasium. I samband med inflyttningen skulle särskoledelen vid Stockholms RH-gymnasiums gå upp i Lindeparkens gymnasiesärskola. Förändringarna genomfördes vid halvårsskiftet 2013. Genom uppdelningen tydliggjordes skillnaderna mellan de båda skolformernas uppdrag och förutsättningar.

Sammanställningen av verksamheter i skolbyggnaden i Skärholmen har förändrats under de senaste åren. Från och med läsåret 2013/2014 finns Stockholms Transport- och Fordonstekniska Gymnasiums (STFG) årskurs 1 med ca 70 elever, Lindeparkens gymnasiesärskola med ca 130 elever (inklusive särskoleelever med svåra rörelsehinder) och RgRh Stockholm med 30 elever i skolbyggnaden.

En konsekvens av förändringarna med minskat antal utbildningar i Skärholmen och därigenom minskade valmöjligheter för elever i RgRh, är en stor koncentration av elever med funktionsnedsättningar i skolbyggnaden i Skärholmen. Det överensstämmer inte med styrdokument och principer för RgRh-verksamheten.

RgRh Stockholm erbjuder i dag två nationella program med sammanlagt tre inriktningar samt introduktionsprogrammet med två inriktningar. Cirka 60 % av eleverna går på introduktionsprogrammets individuella alternativ.

I RgRh Stockholm ingår en habiliteringsavdelning, vars medarbetare med sina olika professioner, har till uppgift att stödja eleverna i deras studiesituation. Huvudmannaskapet för habiliteringen, som under flera decennier drivits av Stockholms läns landsting övergick till staden 2011. Sedan läsåret 2012/2013 har även skolan varit utförare av habiliteringen med egen personal.

Till RgRh Stockholm hör studerandeboendet Gula huset i Skärholmens centrum. Där bor, förutom elever i RgRh, även elever vid Kungliga Svenska Balettskolan.

Ärendet

Den utredning om RgRh Stockholms framtid som utbildningsnämnden beslutade om i oktober 2012, genomfördes under hösten 2013. Utredningen gjordes i dialog med SPSM. Myndigheten ansvarar, genom en särskild nämnd, för antagning av elever, ingår avtal med huvudmännen om omvårdnad, delfinansierar

verksamheten, administrerar bidrag och ersättningar samt följer upp värdkommunernas uppdrag.

I utredningen om RgRh Stockholm från 2013 beskrivs riksgymnasieutbildningen för ungdomar med svåra rörelsehinder generellt i landet, den ger en bakgrund och lägesrapport för verksamheten i Skärholmen och förslag ges till förändringar. Till utredningen bifogas en PM om lokalisering och tillgänglighet från utbildningsförvaltningens lokalenhet.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Målgrupp och elevutveckling

Elevgruppen vid RgRh Stockholm i Skärholmen utgörs av de elever som sökt och antagits av den särskilda fristående beslutandenämnden inom SPSM. Elevantalet vid RgRh Stockholm har varierat sedan sekelskiftet: 2001/2002 29 elever, 2005/2006 63 elever och 2012/2013 29 elever.

Trots ett högt antal elever åren 2005–2007 var nedgången i elevantal för RgRh Stockholm under åren 2001–2012 större än vid de övriga riksgymnasierna i landet. En förklaring till minskningen är avvecklingen av Skärholmens gymnasium, vilken ledde till minskade möjligheter att, som RgRh-elev, kunna välja gymnasieprogram och gå integrerad i stor klass. Kvalitetsbrister är en annan förklaring.

Från och med läsåret 2012/2013 har den nedåtgående trenden i elevantal avstannat, elevantalet stabiliserar sig och ökar något för RgRh Stockholm. En bidragande orsak till stabilisering i elevantal kan vara de senaste årens kvalitetsförbättringar vid skolan, vilket styrks av Skolinspektionens tillsyn under 2012.

Nuvarande 30 elever vid RgRh Stockholm uppvisar en stor spridning i hemkommuner. Endast fyra är från Stockholm stad. Övriga 26 elever kommer från 18 olika kommuner, varav alla, utom en, ligger inom upptagningsområdet runt Stockholm.

Lokaliseringsfrågan

SPSM anser att stabiliseringen i sökandeantal till RgRh Stockholm de senaste åren, det geografiska läget och den växande befolkningmängden i Stockholmsregionen, motiverar att ett RgRh finns i Stockholmsområdet. Den bedömningen ligger till grund för bedömningen av lokaliseringsfrågan.

Viktiga förutsättningar för lokaliseringen av RgRh Stockholm är de krav SPSM ställer på möjligheter för eleverna till integration i flera nationella gymnasieprogram och inkludering i en större skolmiljö för de elever som bedriver sina gymnasiestudier i liten undervisningsgrupp.

De optimala förutsättningarna för inkludering för elever i RgRh finns i en stor gymnasieskola med alla gymnasieprogram och maximalt antal studievägar. Stockholms stad kan inte fullt ut erbjuda detta. Däremot kan Stockholms stad, genom ett nav-/klusterkoncept för RgRh Stockholm, åstadkomma en betydligt större valfrihet, programintegration och inkludering än idag.

Ett nav-/klusterkoncept innebär att navskolan innehåller huvuddelen av verksamheten, det vill säga undervisning i liten grupp, habiliteringsenhet, elevboende samt kompetens- och resurscentrum för elever i RgRh som går på flera skolor, (den verksamhet som finns i Skärholmen idag). Några närliggande skolor bildar ett kluster tillsammans med navskolan och tillsammans bildar alla skolorna en enhet för Rh-anpassad gymnasieutbildning.

Genom ett nav-/klusterkoncept har Stockholms stad med sin särställning i landet, växande folkmängd inom regionen, ett större antal elever i målgruppen samt en uttalad vision att vara världsbäst för alla elever, goda förutsättningar att, som huvudman för RgRh Stockholm, motsvara SPSM:s krav.

Organisation, ledning och personal

Nuvarande organisation vid RgRh Stockholm föreslås behållas och verksamheten ledas av en rektor, tillika verksamhetschef för habilitering och elevboende. Hela verksamhetens komplexa ekonomisituation med pengatransaktioner i många riktningar gör att skolans ekonomifunktion behöver förstärkas.

Habilitering och elevhälsa

Erfarenheterna av habilitering i egen regi är mycket positiva. Genom det egna driftsansvaret blir habiliteringen en del av skolan och inte, som tidigare, en fristående verksamhet.

Studerandeboendet

Antalet boende elever vid studerandeboendet i Skärholmen har minskat markant under den senaste 10-årsperioden. Boendeminskningen i kombination med föreslagen omlokalisering och kvalitetsbrister i verksamheten gör att boendet bör utredas närmare.

Utvecklingsområden

RgRh-utredningen pekar på utvecklings-/fokusområden för RgRh Stockholm för de närmaste åren. Utvecklingsområdena grundar sig på Skolinspektionens tillsyn 2012 och övriga behov som personalen identifierat. En tjänst som förstelärare inom specialpedagogik föreslås inrättas vid skolan.

Ekonomi

RgRh Stockholms nuvarande verksamheter ger förutsättningar för en budget i balans. Den föreslagna lokaliseringen av RgRh:s navverksamhet till S:t Eriks gymnasium och klusterskolorna möjliggör samordningsvinster. Ombyggnationer och tillgänglighetsanpassningar som följd av omlokaliseringen medför kostnader, som ännu inte är beräknade. Medel för tillgänglighetsanpassningar kan sökas hos SPSM.

Tidplan

En grundlig genomlysning av lokalerna på S:t Eriks gymnasium behöver göras med hänsyn till RgRh:s behov. Även tillgängligheten på klusterskolorna behöver ytterligare utredas. Därefter följer ombyggnationer och tillgänglighetsanpassningar. En inflyttning till och invigning av det nya RgRh Stockholm kan tidigast ske till hösten 2015.

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att Riksgymnasiet för rörelsehindrade i Stockholm flyttas till S:t Eriks gymnasium som blir nav i ett nav-/klusterkoncept där Kungsholmens gymnasium, Kungsholmens Västra, Thorildplans och Midsommarkransens gymnasier ingår. Habiliteringen vid Riksgymnasiet, som nu ingår i skolans verksamhet, ska fortsätta drivas i stadens egen regi. Lokaliseringen av och verksamheten vid studerandeboendet i Skärholmen bör utredas ytterligare. Skolans nuvarande organisation och ledning behålls, och utbildningsnämnden utser rektor till verksamhetschef för omvårdnadsinsatserna (hälso- och sjukvårdslagen 29 §). Förvaltningens RgRh-utredning ska ligga till grund för skolans fortsatta verksamhetsutveckling. Beslutet justeras omedelbart.

Bilagor

1. Förvaltningens RgRh-utredning från 2013
2. Jämförelse mellan skolor med Rh-anpassad gymnasieutbildning i landet

3. Skriften ”Riksgymnasier med Rh-anpassad utbildning” från Specialpedagogiska skolmyndigheten
4. RgRh, lokalenhetens PM